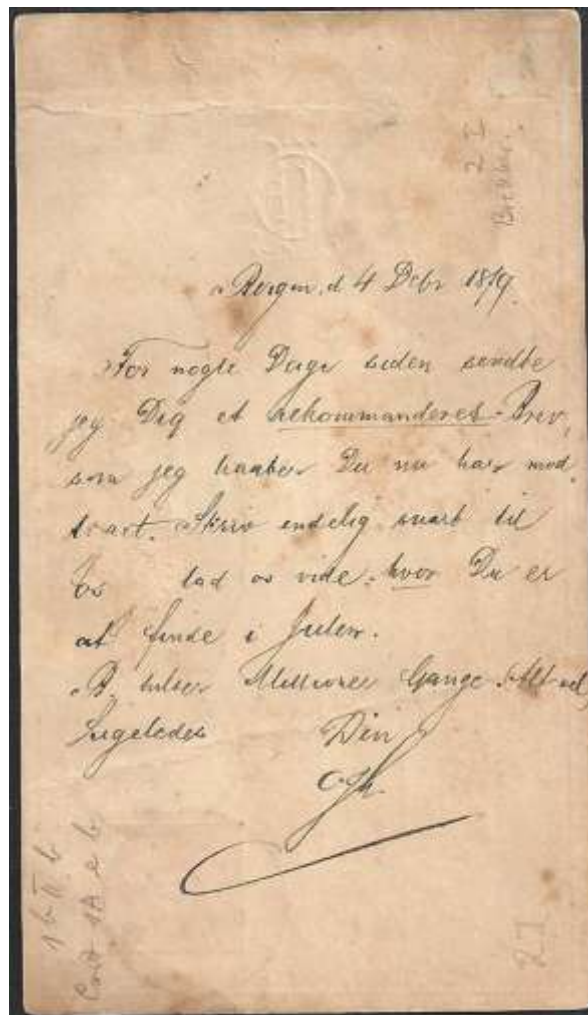

UCHERMANN!

av Tore Haga

Foranstående brevkort er pålydende 3 skilling, utgitt i 1872, men er brukt etter myntreformen i 1875. 10 øre var korrekt porto for den anvendelsen det her er snakk om. Da dette eksemplaret ble brukt, var det riktignok utgitt et 10 øres brevkort, men 3 skillings brevkort var å anse som pålydende 10 øre og var fortsatt gyldige til bruk.

Kortet er sendt fra Bergen til Antwerpen i desember 1879 og er adressert til *Monsieur Karl Uchermann (Artiste peintre) Eiermarck No. 11 Antwerpen Belgien*. For dem som ikke er helt stø i fransk, opplyses at *artiste peintre* betyr kunstmaler. Det dreier seg altså om maleren Karl Uchermann (1855-1940), som ifølge Store Norske Leksikon var på studiereise til Antwerpen i 1879, da han altså var 24 år gammel. Som maler er han best kjent for sine dyremalerier, i hovedsak av hunder, og maleriet *Flamsk hundeforspann*, som eies av Nasjonalgalleriet og anses som hans hovedverk, ble påbegynt på nettopp denne studiereisen.

Kortet ser ut til å ha vært montert med lim, f.eks. i et album, og ett ord av teksten på baksiden er derfor borte, men det er lett å gjette seg til hva det skal være. Her står det:

Bergen, d. 4 Dcbr 1879

For nogle Dage siden sendte jeg Dig et rekommanderet Brev, som jeg haaber du har modtaget.

Skriv endelig snart til os [og] lad os vide, hvor Du er at finde i Julen.

B. hilser Millioner Gange. (Alt vel)

Ligeledes *Din OJL*

Jeg kan ikke garantere at initialene i signaturen er OJL, men kortet har et pregetrykk fra en signet, og initialene der ser ut til å være de samme. Hvem dette er, vet jeg ikke, men jeg tror ikke det dreier seg om familie. Muligens kan det være snakk om venner som Uchermann fikk mens han var elev hos Anders Askevold i Bergen i 1875-76.

Hos de fleste filatelister vil naturligvis navnet Uchermann ringe en bjelle. Ja, det er samme mann som konstruerte en frankeringsmaskin, som ifølge Store Norske Leksikon skal ha vært verdens første. I Håndbok over Norges frimerker, bind II, er det på side 14 gjort noe rede for dette, og her kalles maskinen en stemplingsautomat. Som stemplingsautomat var den ikke den første, da Postvæsenet i 1900 først satte i drift en maskin konstruert av Chr. H. Kahrs. Denne maskinen ga et avtrykk som var å anse som foreløpig kvittering for betalt porto, og Postvæsenet skulle i tillegg sette frimerke på brevet. Avtrykk fra Uchermanns maskin, hvorav den første ble tatt i bruk på Kristiania postkontor i 1903, var derimot å anse som frankeringsmerke og dermed endelig kvittering for betalt porto. Som sådan var den faktisk en frankeringsmaskin. Den var ment å skulle lages i 2 versjoner for hhv. 5 og 10 øre, men det var bare versjonen for 5 øre som ble satt i drift. Den ga avtrykk i grønn farge. De få avtrykk (røde) som finnes av 10 øre, er prøveavtrykk. Jeg har verken det ene eller det andre og kan derfor ikke vise noen av disse her.

Foruten de maskiner som var oppsatt på postkontorer, var noen få utleid til næringsdrivende. Bruken av Uchermanns maskiner opphørte i 1905.

Uchermann utviklet sine maskiner i samarbeid med Nils Krag (1863-1926), grunnlegger av Krag Maskinfabrik. Krag Maskinfabrik A/S tok i 1932 opp igjen produksjonen av frankeringsmaskiner, og i den forbindelse er jo Krag et velkjent navn. Forøvrig: Nils Krag var bror av dikteren Vilhelm Krag.